

Rezumatul rezultatelor științifice privind originalitatea și aportul la dezvoltarea științei

Grupul de cercetători format din Aurelia Hanganu, Elena Ungureanu și Elena Varzari are deja o experiență în elaborarea lucrărilor panoramice cu privire la dezvoltarea științei filologice din Republica Moldova. Astfel încă în anul 2020, cele trei autoare au publicat volumul „Oameni ai cuvântului: Culegere de interviuri / coordonator de ediție: Aurelia Hanganu. Chișinău: S.n., 2020 (Tipogr. „Foxtrot”). 230 p. ISBN 978-9975-89-189-9, care cuprinde 9 interviuri realizate cu lingviști consacrați din Republica Moldova: Vasile Bahnaru, Nicolae Mățaș, Anatol Eremia, Vasile Pavel, Mihail Purice, Maria Cosniceanu, Gheorghe Popa, Iraidă Condrea, Elena Constantinovici. Acest volum, postat în acces deschis pe platforma Zenodo.org, (<https://zenodo.org/records/4916844>), se bucură de interesul specialiștilor, fiind descărcat de mai mult de 1200 de ori, ceea ce constituie un indicator de luat în calcul. Anume această lucrare a constituit prilej de a continua cercetările în domeniu în monografia colectivă: *Destine de lingviști. Oameni care au fost*, Chișinău: USM, 2023, 260 p., care prezintă portretele a 12 lingviști notorii din Basarabia, plecați în nemurire, care au stat la baza constituirii domeniului filologic: Silviu Berejan, Anatol Ciobanu, Ion Ciornii, Nicolae Corlăteanu, Teodor Cotelnic, Alexandru Dîrul, Ion Dumeniuk, Ion Ețcu, Vitalie Marin, Valentin Mândăcanu, Ion Melniciuc, Vlad Pohilă. Un loc aparte în acest volum îi este rezervat lingvistului de talie internațională Eugeniu Coșeriu, a cărui operă i-a călăuzit (în special după 1990, când a revenit în mai multe rânduri la baștină), în lupta pentru afirmarea adevărului științific. Lucrarea se găsește și în format electronic, fiind postată în repozitoriul Zenodo.org, a beneficiat de lansări în cadrul USM și în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, este frecvent citată în lucrările istoricilor și lingviștilor, a intrat în atenția specialiștilor din România.

Rezultatele prezentate în dosar vin ca urmare a unei interes manifestat o perioadă mai lungă față de figura marcantă și opera marelui Eugeniu Coșeriu. Astfel, dna Elena Ungureanu a fost redactor al unui valoros volum din colecția „Personalități notorii”, Editura Știința: „Eugeniu Coșeriu: vocația universalității”, editat cu prilejul centenarului Coșeriu. 2021, 434 p. Volumul respectiv constituie prilej de revenire la studiile cele mai valoroase dedicate marelui savant (participare la edițiile Școlii de vară de la Cluj, de exemplu).

Coșeriu a abordat domeniul lingvisticii dintr-o perspectivă a universalității, lucru pe care puțini dintre lingviști l-au putut realiza de-a lungul vieții. Perspectiva se datorează libertății de gândire a reputatului lingvist de origine basarabeană, cunoașterii de către Coșeriu a limbilor clasice, viziunii sale globale asupra limbajului și situării acestuia în centrul disciplinelor despre om. Cu o bună școală încă de acasă (a absolvit renumitul Liceu de Băieți „Ion Creangă” de la Bălți), aceste calități ale distinsului om de litere s-au cimentat și s-au afirmat în Italia, Uruguay sau Germania, locuri din străinătate unde a profesat și a adâncit cercetări importante, care nu și-au pierdut actualitatea; dimpotrivă, a căror valoare sporește cu anii, Coșeriu fiind mai curând un lingvist al viitorului decât al prezentului. Conceptul coșerian de lingvistică integrală tratează disciplina ca pe o știință a culturii,

situând vorbirea înaintea limbii, cea dintâi fiind mult mai amplă și mai complexă. Anume polemica celebră cu Saussure i-a permis lui Coșeriu să instituie și să fundamenteze triada limbă – vorbire – normă, pe care a ilustrat-o exemplar cu ajutorul limbilor europene, dar și cu analize subtile ale limbii române. Revenirea la baștină l-a determinat să sprijine activ lupta conașionalilor pentru triumful adevărului științific în ceea ce privește denumirea corectă a limbii vorbite de moldoveni: limba română pentru întreg spațiul carpato-danubiano-nistrean. Centenarul Coșeriu a adus în atenția filologilor datoria studierii în profunzime a operei, traducerii în limbi de circulație și nu în ultimul rând necesitatea editării operei integrale a lui Coșeriu.

Cea de-a doua lucrare fundamentală este monografia bibliografică *Maria Cosniceanu: În slujba numelui corect: Monografie bibliografică*, aut.-alcătuitori: Elena Ungureanu și Zinaida Tâmbur, realizată în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, o lucrare importantă și prin faptul că scoate în evidență contribuția unei femei-lingvist la dezvoltarea domeniului, care poate fi numită specialistul de vârf al onomasticii naționale. Volumul dispune și de un CD cu zeci de emisiuni de cultivare a limbii. Lucrarea este, de asemenea, postată în acces deschis, pe aceeași platformă Zenodo.org, și a beneficiat de atenția mass-mediei, de o lansare de excepție în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, bucurându-se de o bună promovare în spațiul public.

Celelalte cca 20 de articole publicate în reviste științifice și în materiale ale conferințelor reflectă interesul celor trei autoare față de această tematică – a ordonării cunoștințelor despre contribuția lingviștilor din Republica Moldova la dezvoltarea științei lingvistice românești și a lingvisticii generale. Lucrările elaborate reprezintă contribuții enciclopedice pentru un viitor proiect filologic, de care duce lipsă la ora actuală domeniul respectiv. Participarea la 3 ediții ale importantei manifestări științifice precum este Școala de vară „Actualitatea operei lui Eugeniu Coșeriu” (Cluj-Napoca) (2021, 2022, 2023) este un indiciu al interesului manifestat de autori față de opera coșeriană.

Centrul de studii lingvistice „Eugeniu Coșeriu” este locul unde s-au desfășurat mai multe evenimente de comemorare a marelui lingvist de origine basarabeană, inclusiv susținerea tezelor de doctorat, al căror conducător științific, referent oficial sau membru al comisiei de susținere a tezelor de doctorat au fost cele 3 autoare ale prezentului dosar. Mai mult, unul din studiile din vol. *Destine de lingviști*, cel dedicat lui Eugeniu Coșeriu, a beneficiat de consultanța și aprecierea dnei Eugenia Bojoga, reputat specialist în coșerologie, dar și a dnei Cristina Bleorțu, cea care a îngrijit vol. *Principalele probleme ale limbii române* (ed. îngrijită de Cristina Bleorțu, Cristinel Munteanu și Johannes Kabatek), Editura Academiei Române, București, 2023, volum lansat în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și la Centrul Academic Internațional „Mihai Eminescu”, și care urmează a fi prezentat la o conferință viitoare.

Promovarea operei coșeriene trebuie să constituie o obligație de onoare pentru întreaga comunitate academică din Republica Moldova. Fiecare